

yderligere hjemmel for lovligt at kunne foretage de dispositioner, der omfattes af bestemmelsen, dels, at der ikke ved en almindelig lovbestemmelse kan gøres indskrænkning i regeringens beføjelse til at foretage sådanne dispositioner.⁹

På dette område får legalitetsprincippet således ingen anvendelse.

Dette er dog ikke ensbetydende med, at regeringen statsretligt står ganske frit med hensyn til handlinger på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Til foretagelse af visse dispositioner skal regeringen efter grundlovens § 19 indhente folketingets samtykke, således f.eks. til foretagelse af dispositioner, der medfører en »... forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning«. Efter grundlovens § 19, stk. 3, påhviler det endvidere regeringen forud for enhver beslutning at større udenrigspolitisk rækkevidde at rådføre sig med det udenrigspolitiske nævn.

4. Legalitetsprincippets betydning for muligheden af at sikre Danmarks opfyldelse af traktatmæssige forpligtelser

Spørgsmålet om, hvorledes man her i landet kan sikre opfyldelsen af en traktatmæssig forpligtelse, må bedømmes med udgangspunkt i de ovenfor under punkt 3 beskrevne grundsætninger.

a. Opfyldelsen af en traktatmæssig forpligtelse giver ikke anledning til statsretlige problemer i det omfang, forpligtelsen alene vedrører et område, hvor legalitetsprincippet ikke gælder.

Som anført ovenfor under punkt 3 c er dette navnlig tilfældet, for så vidt angår regeringens beføjelser efter grundlovens § 19 til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Indgår regeringen en traktat, der alene vedrører dens udnyttelse eller undladelse af at udnytte den mellemfolkelige handleevne efter grundlovens § 19 f.eks. en traktat om Danmarks anerkendelse af en internationale domstols jurisdiktion – vil regeringens efterfølgende optræden i overensstemmelse med konventionens krav altid have fornøden hjemmel i grundlovens § 19 og aldrig kunne være i strid med en dansk lovbestemmelse. Statsretligt vil det derfor altid stå i regeringens magt at optræde i overensstemmelse med en sådan rent fol-

keretlig traktats krav. Og så længe den til enhver tid siddende regering faktisk optræder i overensstemmelse hermed, har den danske stat opfyldt sine folkeretlige forpligtelser i forbindelse med traktaten. Yderligere opfyldelseskridt er ikke påkrævede, hverken efter dansk ret¹⁰ eller efter folkerettens almindelige regler.¹¹

b. I praktisk talt¹² alle andre tilfælde vil opfyldelsen af en traktatmæssig forpligtelse derimod kunne give anledning til problemer i forhold til legalitetsprincippet. Disse problemer kan opstå på to måder:

1° Hvis den danske stat har påtaget sig en traktatmæssig forpligtelse, der forudsætter, at danske retsnavnende myndigheder optræder på en bestemt måde, som imidlertid ville være i strid med gældende dansk lovgivning, foreligger der en klar konflikt mellem den folkeretlige og den interne danske regel.

Eksempel:

Efter § 1, stk. 1, i loven om invalidepension er det bl.a. en betingelse for at oppebære ydelser efter denne lov, at modtageren »har dansk indfødsret eller er gift med eller senest har været gift med en mand med dansk indfødsret«. Indgår regeringen en traktat med en anden stat, der under visse betingelser, f.eks. en vis tids bopæl i Danmark, giver dennes borgere ret til invalidepension på lige fod med danske statsborgere, vil denne traktatmæssige forpligtelse ikke kunne opfyldes af de danske myndigheder, der administrerer invalidepensionsloven, under at de »overtræder« lovens § 1.

I sådanne tilfælde opstår det spørgsmål, om vedkommende danske myndigheder fortsat skal rette sig efter den interne danske retsregel (og dermed bevirke, at den danske stat begår et traktatbrud), eller om den interne danske retsregel må anses for ændret som følge af traktatindgåelsen.

2° Et herfra forskelligt spørgsmål opstår, hvis den danske stat ved traktat har påtaget sig en folkeretlig forpligtelse, der forudsætter, at danske myndigheder optræder på en bestemt måde, som vel ikke vil være i strid med nogen dansk retsregel, men hvortil der dog ikke er hjemmel i gældende dansk ret.